

УДК 027.7:378.4(477.64-21):005.2

Чала Ніна Миколаївна

дир. Наук. б-ки Запоріз. нац. ун-ту,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, 69600, Україна,
тел.: (061) 289-12-25, e-mail: chalanina@ukr.net
ResearcherID: V-5395-2017

Агоян Оксана Миколаївна

заст. дир. Наук. б-ки з наук. роботи та новіт. технологій Запоріз. нац. ун-ту,
вул. Жуковського 66, м. Запоріжжя, 69600, Україна,
тел.: (061) 289-12-03, e-mail: oksagojan@gmail.com
ResearcherID: F-7553-2018

**ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ – СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМОК
РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

У статті висвітлюється проектна діяльність наукової бібліотеки Запорізького національного університету, яка спрямована на створення безбар'єрного інформаційного та культурного середовища, забезпечення вільного доступу до інформаційних і навчально-методичних ресурсів. Пошук можливостей ефективної співпраці з партнерами та громадськістю для створення комфортного середовища бібліотеки з використанням інформаційно-комунікативних технологій, що забезпечить надання широкого спектру традиційних та інноваційних послуг.

Ключові слова: Запорізький національний університет, наукова бібліотека, проектна діяльність, Web of Science, Scopus, цифровий ідентифікатор об'єкту DOI, коворкінг, відкритий простір, інформаційний центр.

Один зі стратегічних напрямків Запорізького національного університету – проектна діяльність. У зв'язку з цим було розроблено Концепцію проектної діяльності Запорізького національного університету [6], яка репрезентує організацію, цілі та завдання проектної діяльності, а також шляхи їх реалізації. У структурі Запорізького національного університету створено відділ проектної діяльності, який забезпечує концен-

трацію зусиль факультетів та основних структурних підрозділів вишу на єдиній платформі задля подальшого розвитку освітньої, наукової, інноваційної й міжнародної діяльності та залучення студентів, аспірантів і молодих учених до розробки та практичної реалізації інноваційних ідей і проектів.

Наукова бібліотека – один із підрозділів вузу, як наслідок, вона несе консолідовану відповідальність за професійне, якісне вирішення завдань із впровадження прогресивних технологій, швидко й гнучко реагує на внутрішньовузівські трансформаційні зміни та інновації [9]. Тому у бібліотеці створено проектну (мобільну) групу, її роботу організовує проектний менеджер, який є відповідальною особою за проектну діяльність у бібліотеці та сполучною ланкою між відділом проектної діяльності й проектними групами.

Метою статті є висвітлення проектної діяльності, яка на сьогодні є стратегією наукової бібліотеки Запорізького національного університету.

Цінність наукової бібліотеки в інформаційному просторі університету полягає у відкритості та доступності для всіх учасників науково-освітньої діяльності, наданні інформації на різних носіях, забезпеченні профільними знаннями, у тому числі й з використанням онлайн-засобів і технологій обслуговування, у побудові високотехнологічного інформаційного університетського ландшафту як оригінального середовища отримання знань.

Аналіз практики наукової бібліотеки ЗНУ свідчить про великий арсенал як традиційних, так і нових форм роботи. Основою інноваційних підходів у діяльності стала проектна робота як засіб перетворення та вдосконалення бібліотечної роботи, як передумова інноваційного розвитку бібліотеки, як пошук можливостей ефективної співпраці з партнерами та громадськістю.

Серед найбільш вдалих проектів, які розроблені та реалізуються в останні роки в бібліотеці Запорізького національного

університету, можна відзначити такі:

«Український Книжковий Проект “100 тисяч книжок”» (початок: 2006 р.) здійснюється в Україні за сприяння Міжнародного фонду «Відродження» та нідерландського фонду «Центрально- і Східноєвропейський книжковий проект». Мета проекту – доступність та оперативність отримання необхідних видань для формування якісної навчально-методичної бази для вищої школи. Організація постійно діючої виставкової зали Української книги на базі наукової бібліотеки ЗНУ стала першим кроком на спільному шляху. Організаторами Проекту безкоштовно передано виставкове обладнання (12 книжкових шаф). Діяльність у рамках проекту дозволяє поповнювати бібліотечний фонд новими підручниками та науковими виданнями, отриманими від видавництв в дар та за пільговими цінами. Активними партнерами виступають видавництва: «Центр учбової літератури (ЦУЛ)», «Ін Юре», «Академперіодика», «Тандем-У», «Темпора», «КНТ». Під час презентацій видавництв експонується їхня книжкова продукція, проводяться зустрічі з відомими видавцями, спілкування з досвідченими менеджерами-консультантами, акції «Нова книга», акції для викладачів та студентів ЗНУ «Книги за пільговими цінами», обговорення новинок та бестселерів видавництв, замовлення викладачами видань за навчальними планами, оновлення рекламно-книжкової експозиції проекту. У межах Проекту щороку студенти університету зустрічаються з відомими українськими письменниками (Андрієм Курковим, Сергієм Жаданом, Любко Дерешом, Мариною Гримич та іншими), беруть участь в обговоренні сучасних літературних процесів. Студенти спеціальності «Видавнича справа» спілкуються з керівниками, провідними фахівцями, менеджерами видавництв України, що сприяє їх фаховому навчанню. Інформація про проект міститься в програмах презентацій книжкових виставок до наукових конференцій, університетських заходів, проводяться огляди видань, наданих видавництвами.

У 2011 р. науковою бібліотекою за проектом Європейської програми Міжнародного фонду «Відродження» створено Центр європейської інформації (бюджет проекту 55 600 грн.). Відкриття Центру відбулося за участю Генерального консула Республіки Польща Яна Граната, представників Запорізької облдержадміністрації та громадських організацій м. Запоріжжя, а також координатора Європейської програми МФВ. Для створення інформаційного фонду з питань євроінтеграції України від МФ «Відродження» та Генерального консульства Республіки Польща отримано 3 транші книг обсягом 122 прим. вартістю 3514 грн. За планом реалізації проекту придбано 2 персональних комп'ютери з комплектуючими й периферією та принтер загальною вартістю 13 тис. грн, що забезпечує проведення веб-конференцій та інформаційних заходів в онлайн-режимі. «Центр європейської інформації» функціонує як інформаційно-просвітницький ресурсний центр, який надає вільний доступ усім зацікавленим особам (студентам, викладачам, журналістам, підприємцям та ін.) до інформаційних ресурсів та електронних баз даних матеріалів щодо функціонування інституцій Європейського Союзу та інших європейських організацій, економіки, політики, освітніх і культурних процесів у країнах Європи, можливостей навчання, участі в наукових, молодіжних та інших програмах ЄС, аспектів співпраці України з ЄС з метою сприяння європейській інтеграції України. Щороку Центр європейської інформації бере участь у проекті Дні Європи в Україні, у проектах і заходах спільно з європейськими представництвами та громадськими організаціями. У програми візитів до ЗНУ представників посольств і консульств включається відвідування Центру європейської інформації.

У межах діяльності Центру в жовтні 2011 р. – лютому 2012 р. проведено 2-й конкурс пошукових та творчих студентських робіт «Європа в Україні, Україна в Європі: очима молоді». Конкурс проводився в рамках проекту товариства

«Український народний дім в Чернівцях» за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження». Організаторами конкурсу стали Центр європейської інформації та наукова бібліотека Запорізького Національного університету.

Центр регулярно проводить просвітницько-інформаційні заходи, спрямовані на популяризацію знань про європейську та євроатлантичну інтеграцію України: прес-конференції, круглі столи, лекції, семінари, тренінги, дискусії, пізнавально-розважальні заходи для молоді, тематичні виставки, святкування Дня Європи, Дня європейських мов, Тижня Толерантності тощо. Він виступає координуючим центром інформаційних ресурсів, які зосереджені у структурних підрозділах наукової бібліотеки. Акумуляє ресурс серія бібліографічних покажчиків «Україна та європейська інтеграція», які висвітлюють питання правового, економічного, освітнього, політичного вимірів. Інформаційні ресурси з питань євроінтеграції представляє розділ веб-сайту бібліотеки «Центр європейської інформації у м. Запоріжжі».

У 2011 р. наукова бібліотека ЗНУ приєдналася до проекту «Електронна бібліотека України: створення центрів знань в університетах України “ElibUkr”» (<http://www.elibukr.org>), що діє в Україні за ініціативою Києво-Могилянської фундації Америки. Реалізація проекту дає можливість забезпечувати, підтримувати та вдосконалювати інформаційну базу, необхідну для науково-дослідницької роботи учених і фахівців університету, та відповідні механізми обміну інформацією з метою інтеграції українських науковців до міжнародної світової академічної спільноти. Науковці ЗНУ отримали доступ до бази даних світової наукової інформації «Відкриті електронні архіви в інституціях України», яку складають електронні колекції 36 університетів України. Завдяки доступу до Всесвітньої бібліотеки електронних книг (США) колекція бібліотеки поповниться на сотні унікальних за змістом та високоякісних оцифрованих книг. Доступ до Електронної бібліотеки видав-

ничого дому «Гребенников» (м. Москва) дозволив отримати електронні формати журналів із менеджменту, маркетингу, фінансів. Міжнародна компанія DeGruyter (Німеччина, Берлін) надала доступ до 507 журналів бази «Journals/Yearbooks – De Gruyter Publishers». За даними статистичного аналізу використання баз даних учасниками Проекту наш університет став одним із найактивніших в Україні, тестовий доступ до ресурсів потужних представників сучасної інформаційної індустрії.

У 2013 р. розпочато співробітництво з компанією Ельзевір (Амстердам, Нідерланди) – провідним світовим постачальником наукової інформації. Запорізьким національним університетом було укладено Договір про підключення до послуг компанії Ельзевір і надання з 3 жовтня 2013 р. до 30 вересня 2014 р. доступу до продуктів та послуг Scopus.

Наукова бібліотека ЗНУ протягом останніх років бере участь у проекті видавництва Walter de Gruyter (Гамбург, Німеччина) – підготовці щорічних випусків видання World Guide to Libraries. Довідник містить адреси та детальну інформацію про фонди та спеціальні колекції з 200 університетських бібліотек в понад 200 країнах.

На формування інформаційних ресурсів, створення нового інформаційного простору для користувачів спрямовується діяльність наукової бібліотеки у вітчизняних і міжнародних проєктах.

2016 р. університет став учасником Консорціуму e-VERUM (<http://everum.org.ua>), заснованого Громадським об'єднанням «ЕлібУкр», Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського, Асоціацією користувачів української науково-освітньої мережі «УРАН», Науковою бібліотекою ім. М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка. Головною метою діяльності Консорціуму є покращення забезпечення електронними інформаційними ресурсами університетських і науково-дослідних установ України, підвищення продук-

тивності та ефективності діяльності вчених, сприяння збільшенню кількості публікацій у провідних наукових виданнях, поліпшення показників української науки в міжнародних рейтингах. Завдяки започаткованому Консорціумом проекту «ТОРНАДО» Запорізький національний університет протягом 3-х місяців мав доступ до наукометричної платформи Web of Science.

Проект корпоративного формування інформаційного порталу «Наука України: доступ до знань» (<http://nbuv.gov.ua/node/2456>), який ініціювала Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, створює єдину точку доступу до наукових ресурсів 218 вітчизняних бібліотек, серед яких і університетські. Наукова бібліотека ЗНУ представляє на порталі веб-версію електронного каталогу книг, надає доступ до бібліографічної інформації про видання електронної бібліотеки, електронних версій наукових фахових видань ЗНУ, а відтепер включає і е-архів бібліографічних покажчиків, підготовлених науковою бібліотекою.

Підвищення якості наукових публікацій та відображення їх особливої актуальності набуває ефективність висвітлення результатів наукових пошуків. Час вимагає від наукових працівників не лише друкованих видань, а й відображення своїх публікацій у відкритому просторі, доступності та цитованості наукових публікацій, впровадження досліджень та використання цих досліджень, про що свідчить індекс цитування публікацій у міжнародних наукометричних БД. Розуміючи це, наукова бібліотека взяла участь у підготовці матеріалів на конкурс, що був оголошений МОН України. За результатами конкурсу Запорізький національний університет – один із двох запорізьких вишів, яким Міністерство освіти і науки України забезпечило підключення до міжнародних наукових баз даних («Scopus» і «Web of Science») за кошти держбюджету.

Так, університет від 13 жовтня 2017 р. отримав доступ до «Web of Science» (Clarivate Analytics), який буде відкрито до

30 вересня 2018 р. За умовами договору доступ здійснюється через веб-сторінку наукової бібліотеки ЗНУ (<http://library.znu.edu.ua>), також вона надає інформаційний супровід та консультативну допомогу користувачам.

За домовленістю МОН та компанії-постачальника послуг Clarivate Analytics для підвищення публікаційної активності та якості наукових статей, пошуку наукових видань проводяться онлайн-семінари, Наукова бібліотека підключалася до всіх онлайн-заходів: спеціалістом із навчання від компанії Clarivate Analytics по Україні І. Тихонковою їх проведено 11 (українською мовою), з інформаційного порталу Clarivate Analytics – 70 (російською мовою).

На бібліотеку покладено забезпечення інформаційного супроводу доступу до ресурсів і послуг платформи Web of Science. Провідні працівники пройшли навчання і надають консультативну допомогу користувачам як в залі електронних ресурсів наукової бібліотеки, так і на кафедрах, у комп'ютерних класах університету. Для науково-педагогічних працівників, аспірантів, магістрантів розроблено та презентовано низку тренінгів із використання інформаційної платформи та аналітичних сервісів Web of Science. Заняття передбачають ознайомлення з платформою, що проходить як презентація, та безпосередньо індивідуальну практичну роботу на платформі Web of Science: питання відбору профільних видань для опублікування результатів наукових досліджень із використанням Journal Citation Reports, робота з інформаційним інструментом EndNote online для оформлення публікацій, поширення своїх наукових досягнень і пошук потенційних співавторів за допомогою ResearcherID. Використання ресурсів Web of Science допомагає науковцям досягнути значних результатів як в самих дослідженнях, так і в отриманні грантів, сприяє посиленню міжнародного співробітництва та збільшує кількість і якість наукових публікацій дослідників вишу, допомагає планувати наукову кар'єру та створювати джерельну базу

для майбутнього. Підготовку й модерацію тренінгів здійснює завідувач відділу автоматизації наукової бібліотеки [7].

З метою адаптації фахових видань ЗНУ до нових нормативних вимог та їх інтеграції до світового наукового простору Запорізький національний університет став членом асоціації PILA (Publishers International Linking Association, Inc., Міжнародна асоціація видавців наукової літератури), отримав офіційний код видавця – префікс – і відтепер має усі необхідні повноваження для присвоєння цифрових ідентифікаторів DOI [2, 13]. Наукова бібліотека посіла чільне місце у забезпеченні університету передовими технологіями в галузі освітнього та наукового процесів для впровадження цифрового ідентифікатора об'єктів DOI й підготувала проект «Реєстрація DOI для фахових видань ЗНУ» [1]. Складові проекту:

- уніфікований алгоритм для зручності реєстрації наукових і фахових видань університету;
- формування суфікса цифрового ідентифікатора (DOI) для фахового видання ЗНУ;
- формування суфікса цифрового ідентифікатора (DOI) для номера фахового видання ЗНУ;
- формування суфікса цифрового ідентифікатора (DOI) для статті номера фахового видання ЗНУ;
- консультації з підготовки інтернет-сайту журналу, його англійської версії, що має серед іншого містити анотації англійською мовою до всіх статей, які публікуються в журналі;
- виконання низки формальних вимог, необхідних для включення наукового видання до тієї чи іншої міжнародної бази бібліографічних даних;
- презентація, тренінги для членів редакційних колегій наукових фахових видань ЗНУ [16].

Науковою бібліотекою вже здійснено реєстрацію на платформі 1-го видання та статей, які містяться в даному числі журналу, розроблено технологічну карту надання DOI випускам наукових фахових видань ЗНУ.

У 2017 р. бібліотечному фонду університету виповнилося 120 років. До цієї події створено проєкт «Перлини бібліотечного фонду – видання минулих століть».

Проведена значна науково-інформаційна робота з метою дослідження історії окремих видань фонду рідкісної книги [17].

Історично склалося так, що колекція постала ще до часів відкриття Запорізького державного педагогічного інституту, до 1933 р. У спадок сучасній університетській книгозбірні ХХІ ст. залишились книжки бібліотеки Олександрівської жіночої гімназії, відкритої у 1897 р. У 1919–1921 рр. це були книжки бібліотеки Олександрівської вчительської семінарії, у 1930–1933 рр. – Запорізького інституту народної освіти, а у 1933 р. це вже фонд бібліотеки Запорізького державного педагогічного інституту. У 1985 р. інститут отримав статус Запорізький державний університет.

Таким чином, колекція рідкісних книг була створена на базі видань із фондів бібліотек Олександрівських, а з 1921 р. Запорізьких освітянських закладів, у зв'язку з перейменуванням міста Олександрівська на Запоріжжя. Окрім фондів названих установ, колекція успадкувала видання з бібліотек приватних осіб, ряду товариств та організацій, вчених, письменників, громадських діячів ХІХ–ХХІ ст.

Стародруковані, рідкісні та цінні видання з часу заснування бібліотеки складають її найцінніший фонд – фонд рідкісних книг, який налічує 9 056 примірників видань. Документальний комплекс містить унікальний, переважно оригінальний склад фонду, який не повторює й не дублює інші фонди наукової бібліотеки ЗНУ і належить до одного з найбільших бібліотечних зібрань рідкісної книги Запорізького регіону.

У колекцію входять видання з 1790-го до 1945-го рр.: прижиттєві видання класиків української та зарубіжної літератури, діячів української науки, культури, енциклопедії, довідкова й наукова література, періодичні видання ХІХ ст. Про всі ці

історичні періоди формування бібліотечного фонду, про меценатів і дарителів свідчать печатки, екслібриси, позначки, дарчі надписи, бібліотечні штампи на книжках.

Зберігаються у фондах і особисті колекції, зокрема відомих науковців ЗНУ В. А. Чабаненка, О. Мальованого, В. Білкуна, Н. Я. Томіліної та ін. База даних «Рідкісна книга» електронного каталогу подає бібліографічну інформацію про всі видання. Ювілейна книжково-музейна експозиція «Перлини бібліотечного фонду – видання минулих століть» відтворила в книгах історію освітянських закладів і представила книжкові пам'ятки – прижиттєві видання українських класиків та книги з інформацією про їх шлях до наукової бібліотеки ЗНУ і попередніх власників.

Наукова бібліотека ЗНУ входить в «Реєстр бібліотек ВНЗ – фондоутримувачів рідкісних і цінних видань» [14]. Відповідно до «Порядку відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань до Державного реєстру національного культурного надбання», затвердженого наказом Міністерства культури України від 14.06.2016 р. № 437, здійснено відбір книжкових пам'яток, що зберігаються у фонді наукової бібліотеки Запорізького національного університету, – це 61 примірник.

Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» [15] вимагає перегляду пріоритетів у роботі бібліотек, створення їх гнучкої та динамічної структури, комфортно-го середовища, впровадження варіативних моделей бібліотек, зонування бібліотечного простору, використання інформаційно-комунікативних технологій, що забезпечить надання широкого спектру традиційних та інноваційних послуг.

Грантова історія наукової бібліотеки ЗНУ за 2017–2018 рр. налічує 10 поданих заявок міжнародним і вітчизняним фондам, 1 отриманий грант та 1 відтермінований для подальшої роботи [10].

У межах співробітництва ЗНУ із Британською Радою в

Україні, що розпочалось у липні 2016 р., за міжнародною програмою «Активні громадяни в усьому світі», яка орієнтована на формування лідерського потенціалу в соціальній сфері та покликана сприяти розвитку навичок міжкультурного діалогу і соціальної відповідальності, було проведено низку тренінгів доцентами кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови. У дводенних тренінгах «Активні громадяни» взяли участь співробітники бібліотеки вишу. Під час заходу виникла ідея проекту «Відкритий простір бібліотеки / Open space Library».

Ідея проекту полягає в тому, що на сьогодні бібліотека перестає бути місцем, де зберігаються книги, а стає дійсно громадським центром спілкування, комфортним і максимально зручним для відвідувачів, із можливістю реалізувати власні культурно-освітні, дозвільні, інтелектуальні потреби та ідеї. Простір сучасної бібліотеки – це фокус-зони, які поєднують в собі елементи антикафе, книгарні та традиційної читальні. Більша частина пов'язана з новими ІТ-технологіями. Адже більшість відвідувачів приходять до бібліотеки не тільки для читання книг, а для отримання доступу до інформації через мобільні пристрої – смартфони, планшети й ноутбуки. Сучасна бібліотека має бути відкритим простором. Американський соціолог, професор соціології в Університеті Західної Флориди, Рей Ольденбург вказує на необхідність людей мати «третє місце» після дому та роботи, яке забезпечує взаємодію спільноти та соціалізацію з іншими [8].

Стратегія наукової бібліотеки ЗНУ бути тим третім місцем, куди людина спішить після навчання і хоче побути там замість дому. Третє місце – де хочеться зустрічатися, де затишно, цікаво, зручно. Головний наш меседж – відкритість та доступність.

За пропозицією ректора ЗНУ Миколи Фролова та в очікуванні результатів отримання гранту, наукова бібліотека почала працювати над переформатуванням простору наукової бібліо-

теки для виділення зони коворкінгу. До розробки долучилася студрада, яка допомогла впроваджувати ідеї коворкінгу. Хол бібліотеки було облаштовано столами і стільцями, блоками розеток для підключення зарядних пристроїв ноутбуків, планшетів, електронних книжок. Встановлено стелаж для буккросингу.

Були створені рекламні оголошення, які розповсюджувалися студентами перших курсів на своїх факультетах. На заняттях «Основи інформаційної культури» їм розповідали про коворкінг та ідею проекту, що сприйнялося молоддю дуже позитивно.

Проект «Відкритий простір бібліотеки. Open space library» отримав міні-грант від Британської Ради в Україні за міжнародною програмою «Активні громадяни в усьому світі», що дало можливість доповнити бібліотечний коворкінг 2 виставковими стендами, канапою, потужним Wi-Fi [11]. На сьогодні Відкритий простір бібліотеки – це місце, де можна поспілкуватися з друзями, провести ділову зустріч, взяти участь у культурних заходах і забавах. Простір вже має своїх постійних відвідувачів: проходять заходи міжнародного відділу студради – спікінг клуб (бесіди з носіями мови), форум-театр, презентації книг зустрічі з цікавими людьми. До Дня Гідності і Свободи Відкритий простір бібліотеки зібрав студентів коледжу та університету на зустріч з головою Великої ради отаманів запорізького козацтва, фундатором Першої громадської козацької історичної бібліотеки ім. князя Дмитра (Байди) Вишневецького, керівником координаційної ради з питань козацтва при Запорізькій обласній держадміністрації, а також відомим громадським діячем Дмитром Сухініним задля презентації його книги «Вогняні роси». Це – новітня військово-політична історія запорізького козацтва [12]. У межах заходів Запорізької книжкової толоки до Відкритого простору завітала Юлія Хливнюк – одна з авторок журналу «Слово жінки» (м. Київ), яка очолює в проекті напрямок «Автентична пісня», презен-

тувала журнал «Слово жінки» [3]. Завдяки виставковій діяльності, залученню письменників і діячів культури на масові заходи бібліотека стала улюбленим місцем зустрічей та спілкування молоді. У межах проекту існує арт-простір, в якому проходять презентації робіт художників-початківців, зустрічі з ними: переможці міського конкурсу образотворчого мистецтва «АРТ-барви Запоріжжя», персональна виставка картин юної художниці Валерії Федорченко, учениці 10-го класу Запорізької загальноосвітньої школи № 101 та ін. Найактивнішою аудиторією є учні шкіл, яким цікаво спілкуватися з майже своїми однолітками-митцями [4].

За ініціативою проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи Олександра Гури підготовлено проект «Бібліотека – відкритий інформаційний простір для навчальних закладів регіону», який спрямований на забезпечення вільного доступу до інформаційних і навчально-методичних ресурсів та залучення не тільки студентів нашого університету, а й громадськості Запорізького регіону – створення безбар'єрного інформаційного середовища на базі наукової бібліотеки ЗНУ. Проекти було подано до Організації НВСЕ (Harald Binder Cultural Enterprises – Гаральд Біндер Культурні підприємства), фонду Monsanto (Франція) та до Фонду сприяння демократії Посольства США.

Подальший розвиток ідея знайшла у проекті «Бібліотека ЗНУ – відкритий інформаційний простір регіону з інклюзією». Мета проекту: забезпечення рівного доступу учнів, батьків, педагогічних працівників та громадськості до інформаційних та навчально-методичних ресурсів з інклюзії. На сьогодні бібліотека може стати відкритим інформаційним простором у Запорізькому регіоні (36 об'єднаних територіальних громад) із забезпечення вільного доступу до інформаційних та навчально-методичних ресурсів з інклюзії, та забезпечити методично-інформаційний супровід процесу розвитку моделі навчального закладу з інклюзивною освітою. Проект сприяти-

ме: підвищенню ефективності навчально-виховного процесу; акумулюванню даних про послуги, сервіси, можливості для інклюзивного навчання, розвитку дітей з особливими освітніми потребами та їхніх батьків; об'єднанню зусиль фахівців різних галузей, державних та громадських установ із питань розбудови інклюзивної освіти; наданню кваліфікованої допомоги користувачам інформаційного простору в пошуку інформації згідно з їхніми запитами; залученню громадськості міста Запоріжжя та Запорізької області для отримання широкого доступу до інформаційних і навчально-методичних ресурсів; формуванню критичного мислення й толерантності до дітей із порушеннями розвитку; підвищенню інформаційної грамотності, сприяння взаєморозумінню, довіри у суспільстві [5].

Провідним напрямом проектної діяльності бібліотеки є також пошук грантового фінансування та розробка проектів по оцифруванню книжкового фонду. Серед документів на паперових носіях особливе місце посідають книжкові пам'ятки як важлива частка національно-культурної спадщини, тому їх збереження є справою особливої ваги. У межах проекту «Оцифрування бібліотечних фондів «Цифрова країна» «Фонду культури та інновацій FUTURA» (Україна) було подано проект «Електронна колекція періодичних видань Наукової бібліотеки Запорізького національного університету».

На отримання грантового фінансування спільно з факультетом журналістики підготовлено та подано проектні пропозиції: «Розвиток медіаосвіти і місцевих громад Південно-українського регіону» для конкурсів «Гранти для випускників програм обміну Посольства США в Україні» Чорноморського фонду регіонального розвитку, «Розвиток медіаграмотності у громадах Південноукраїнського регіону» для участі в першому етапі конкурсу «Культурна дипломатія задля діалогу» Міжнародного фонду «Відродження», «Створення ресурсного центру «Медіатека медіаграмотності Південноукраїнського

регіону» Конкурсу мікропроектів 2017 Посольства Федеративної Республіки Німеччини.

За фінансової підтримки Міжнародної ради досліджень і обмінів IREX у межах University Administration Support Program Alumni Grant на базі факультетів журналістики і соціології та управління реалізується грантовий проект «Інтенсивний тренінговий інститут із методології медіа досліджень. Для методичного й наукового забезпечення процесу навчання викладачів, аспірантів і докторантів ЗНУ проектом передбачено придбання професійної літератури вітчизняних та закордонних видавництв українською, російською й англійською мовами. Тематика книг стосується медіакультури й методології досліджень мас-медіа: це підручники та посібники, наукові і довідкові видання з журналістики, медіаграмотності, інформаційної безпеки, соціологічних методів вивчення мас-медіа, лінгвістичних і статистичних, якісних і кількісних методологій досліджень. Це дало можливість науковій бібліотеці створити нову колекцію літератури з методології медіа-досліджень.

Завдяки проектній діяльності поліпшується фінансовий стан бібліотеки, посилюється її роль в інформаційно-освітньому середовищі університету, зв'язок із факультетами, кафедрами та іншими структурними підрозділами вишу, покращується якість послуг, що надаються користувачам, наукова бібліотека ЗНУ набуває свого іміджу, з'являються нові перспективи в роботі.

Список використаної літератури

1. Агоян О. Реєстрація DOI для фахових видань ЗНУ : [презентація] / О. Агоян ; Запоріж. нац. ун-ту ; Наук. б-ка // Наук. б-ка Запоріж. нац. ун-ту : офіц. сайт. – Електрон. дан. – 19 слайдів – Режим доступу: <http://library.znu.edu.ua/gallery-bners/znuDOI-compressed.pdf> (дата звернення: 23.07.2018). – Загол. з екрана.
2. Данілова А. Д. Методичні рекомендації щодо впровадження циф-

- рових ідентифікаторів у видавничий процес для періодичних видань Національної академії наук України [Текст] / А. Д. Данілова, А. І. Радченко, Т. М. Яцків ; ВД «Академперіодика» НАН України; ПА «Укрінформнаука». – 2-ге вид., переробл. і допов. – Київ : Академперіодика, 2017. – 48 с.
3. До наукової бібліотеки завітала автор журналу «Слово жінки» / *Наук. б-ка // Запоріз. нац. ун-т : офіц. сайт.* – Електрон. дан. – Ukraine, 2017, 31 жовт. – Режим доступу: <https://bit.ly/2uQW75Z> (дата звернення: 20.07.2018). – Загол. з екрана.
 4. Іванова О. Наукова бібліотека ЗНУ – простір для навчання та спілкування [Текст] / О. Іванова // *МИГ.* – 2018. – 29 марта (№ 13). – С. 10.
 5. Інклюзивна освіта в ЗНУ : традиції новації, якість / *Ф-т соц. педагогіки та психології // Запоріз. нац. ун-т : офіц. сайт.* – Електрон. дан. – Ukraine, 2018, 4 квіт. – Режим доступу: <https://bit.ly/2GwRhDL> (дата звернення: 20.07.2018). – Загол. з екрана.
 6. Концепція проектної діяльності Запорізького національного університету / *Запоріз. нац. ун-т.* – Запоріжжя, 2016. – [5 л.]. – Електрон. аналог. друк. вид. – Режим доступу: <https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/proektdij/koncersiya.pdf> (дата звернення: 20.07.2018). – Загол. з екрана.
 7. Наукова бібліотека провела тренінги з використання платформи «Web of Science» для аспірантів / *Наук. б-ка // Запоріз. нац. ун-т : офіц. сайт.* – Електрон. дан. – Ukraine, 2018, 15 трав. – Режим доступу: <https://bit.ly/2GjKAju> (дата звернення: 23.07.2018). – Загол. з екрана.
 8. Ольденбург Р. Третье место: кафе, кофейни, книжные магазины, бары, салоны красоты и другие места «тусовок» как фундамент сообщества [Текст] / Р. Ольденбург ; пер. с англ. А. Широкаковой. – М. : Новое лит. обозрение, 2014. – 456 с.
 9. Пасмор Н. П. Сучасна вузівська бібліотека: окремі практики і перспективи розвитку / Н. П. Пасмор, В. В. Щабельник // *Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі : матеріали наук.-практ. інтернет-конф., присвяч. 210-річчю Харків. нац. мед. ун-ту та 95-річчю Наук. б-ки Харків. нац. мед. ун-ту (Харків, 5–12 жовт. 2015 р.).* – Харків, 2015. – С. 134–138. – Відомості доступні через Інтернет: <https://bit.ly/2A1yAVX> (дата звернення: 23.07.2018). – Загол. з екрану.
 10. Петрова А. Наукова бібліотека інформує про результати проектного року–2017 / А. Петрова // *Запоріз. нац. ун-т : офіц. сайт.* – Елек-

- трон. дан. – Ukraine, 2017, 22 листоп. – Режим доступу: <https://bit.ly/2JFcEiD> (дата звернення: 20.07.2018). – Загол. з екрана.
11. Петрова А. Наукова бібліотека презентувала результати проекту «Open space Library» / А. Петрова // Запоріж. нац. ун-т : офіц. сайт. – Електрон. дан. – Ukraine, 2017, 22 листоп. – Режим доступу: <https://bit.ly/2JFcEiD> (дата звернення: 23.07.2018). – Загол. з екрана.
 12. Петрова А. У ЗНУ до Дня Гідності та Свободи відбулася презентація книги Дмитра Сухініна «Вогняні роси» / А. Петрова // Запоріж. нац. ун-т : офіц. сайт. – Електрон. дан. – Ukraine, 2017, 22 листоп. – Режим доступу: <https://bit.ly/2JFcEiD> (дата звернення: 23.07.2018). – Загол. з екрану.
 13. Радченко А. І. Методичні рекомендації щодо присвоєння цифрових ідентифікаторів (DOI) науковим публікаціям [Текст] / А. І. Радченко, Т. М. Яцків. – 2-ге вид., допов. – Київ : Академперіодика, 2016. – 24 с.
 14. Реєстр бібліотек вищих навчальних закладів – фондоутримувачів рідкісних та цінних видань / Наук.-метод. бібл. комісія М-ва освіти і науки, молоді та спорту України, секція з організації та зберігання інформац. ресурсів // Наук. б-ка Запоріж. нац. ун-ту : офіц. сайт. – 29 с. – Електрон. дан. – Відомості доступні також через Інтернет: http://library.znu.edu.ua//2018/PRO_NAS/reestr.pdf (дата звернення: 23.07.2018). – Загол. з екрана.
 15. Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» : проект // Укр. бібл. асоц. : офіц. сайт. – Електрон. дан. – Режим доступу: <https://bit.ly/2LiRjB5> (дата звернення: 23.07.2018). – Загол. з екрана.
 16. Хлистун О. Наукова бібліотека презентувала алгоритм реєстрації DOI для фахових видань ЗНУ / О. Хлистун // Запоріж. нац. ун-т : офіц. сайт. – Електрон. дан. – Ukraine, 2018, 27 квіт. – Режим доступу: <https://bit.ly/2Nqrauu> (дата звернення: 20.07.2018). – Загол. з екрана.
 17. Чала Н. М. Колекція рідкісних видань у науковій бібліотеці ЗНУ: історія створення, проблеми вивчення та практика інформаційного розкриття / Н. М. Чала, Л. Г. Полтавченко // Рідкісні та цінні видання в бібліотеках вищих навчальних закладів Запорізької області : матеріали наук.-практ. конф. б-к Вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації (Запоріжжя, 5 груд. 2012 р.). – Запоріжжя, 2012. – С. 26–36.

**Chala Nina Mykolaivna
Ahoian Oksana Mykolaivna**

**PROJECT ACTIVITY IS A STRATEGIC DIRECTION
OF THE DEVELOPMENT OF THE SCIENTIFIC LIBRARY
OF ZAPORIZHZHIA NATIONAL UNIVERSITY**

The article deals with the project activities of the Scientific Library of Zaporizhzhia National University, which aims to create an open information and cultural space and to provide a free access to information and educational resources. The article provides an overview of the latest projects and their impact on the process of scientific library development. The importance of expanding of the information space and increasing readership is mentioned. The article describes the projects which share the common idea of the necessity of providing a modern creative space for students and changing the perception of a traditional library.

The perspectives for the project activities aiming at information support of Ukrainian school reform and inclusive education system are depicted. The search for possibilities of effective collaboration with the partners and community to create a comfortable library space using information and communication technology, which will guarantee a wide variety of traditional and innovative library services, is described.

Keywords: Zaporizhzhia National University, scientific library, project activities, Web of Science, Scopus, digital object identifier (DOI), coworking, open space, information centre.